

עין משפט
גד מצוה

יט:

שנים אוהזין פרק ראשון בבא מציעא

מסורת הש"ס

קבד א ב ג מיי פ"ח מהלכות גזילה ואבדה הלכה ט י ועיין גמ"מ סמג עשין עד טוש"ע ח"מ ס' סה סעף יד:

קבד ד מ"י שם הלכה יא סמג שם וטוש"ע שם סעף יח וטוש"ע אה"ע ס' קי סעף ב:

רבינו חננאל

ופרקין מתני' דדייקת מינה הא אמר תנו נותנין במתנת שכיב מרע שאפי' נתנם לאחר אי הדר ביה בר מיהדר הוא וליכא פסידא כלל. ברייתא בבבא דלאו בר מיהדר דיהב להא דחיישין דלמא כתביה להאי מעיקרא ולא יהב ליה שטרא והדר כתביה לאיניש אחרינא ויהב ליה שטרא והשתא בעי למיהדר במה דיהב לבתרא ועבד קנוניא בהדי קמא ומשום הכי מודה ליה לפיכך תני לא יחזיר ואחקיף עלה רב זביד הוא מתנייתא נמי דיותקאות קתני אלא הא והא בשכיב מרע ולא קשיא מתני' בדידה דבר מיהדר הוא ברייתא (באבוה) (בבריה) וכו' ופשוטה היא. ת"ד מצא שובר בזמן שהאשה מודה יחזיר לבעל וניחוש דלמא כתבה בניסן ולא נתנה לו השטר עד תשרי וחבטה לכתובה ביני וביני ומפיק לשובר דכתב בניסן ומבטיל לה לכתובה.

ברייטא בבבא דלמא כתבה להאי ולא יתביה ליה. היינו דלא כאזי דלדידיה אמאי לא נהדר כיון שהו' רוצ' דעדיו בחתומיו זכין לו היכ' דמט' שטר' לדיה ואזי יתר' דכר' זכיד דבסמוך: **והא** אידי ואידי דייתיקאות קתני. וא"ת ולפרוך נמי וה' מתנות קתני ואור"ת דמייירי מתני' שפירש שנותן לו גוף ופירי מהיום אס' לא יחזור עד לאחר מיתה דמלי הדר ציה ורש"י דחק לפרש דגזי מתנות אפי' אס' אמר תנו אין נותנין וה"פ דמתניתין שאני אומר כמותין היו ונמלך עליהם שלא ליתנן ויהי' לאיניש אחרינא ועתה רוצ' לחזור צו מן השני וליתנה לראשון לפיכך אפילו אס' אמר תנו אין נותנין אבל דייתיקי אס' אמר תנו נותנין דאפילו נמלך ונתן לאחר יכול לחזור וקשה לפירשו דא"כ פירוש דנמלך דמתני' יהיה בשני עניינים ותו לעיל גזי גט דדייק הא אמר תנו נותנין אפילו לזמן מרובה לפרש"י ז"ל מנ"ל לפרוש' הכי דלמא ה"פ משום דנמלך איכ' למיחש שמה לא יתן הגט עדיין ולכן אפילו אס' אמר תנו אין נותנין אלא לשון ונמלך משמע שעמה אינו רוצ' כדפרישית לעיל (י"ח. ד"ה ה'): **ובתר** אבוה כתבה איהו לאיניש אחרינא. תימה אמאי לא אמרינן נמי שנתנה אכ' תחלה במתנת שכיב מרע ואח"כ אכ' עצמו כתבה להאי ולא יהבה ליה ומת האב ונתקיימה המתנה לראשון והבן רוצ' שתהיה לשני: **מצא שובר** ב' וליחוש דלמא כתב ליתן בניסן ב'. וא"ת לפרוך על מתני' דגט פשוט (ב"ב דף קסו). דכותבין שובר לאשה וכ"ת לא חיישין אלא היכ' שנפל ואמרע הא פריך לעיל (יב.) גזי כותבין שטר לזוה אע"ג דליכ' ריעותא וי"ל דמלי לדחוי בשטרי הקנאה אכל הכ' אי בשטרי הקנאה מייירי כי אין האשה מודה נמי יחזיר לבעל דאין אשה מודה משמע אפילו אינה אומרת שהוא מוזיף אלא אומרת שכתבה ליתן ולא נתנה ואומרת עתה אל תתנו לפי שנמלכה דומיא דמנא שוננין דמתניתין דלא יחזיר שאני אומר כמותים היו ונמלך כו'.

ש"מ

אחרינא ויהבה ליה והשתא קא הדר ביה מההוא סבר מהדר לא מצינא הדרנא בי אימר לחו דאבא יהבה ליה להאי ונתבו ליה כתביה ^בוניזיל ונפיק מיניה דהוא זכי ונפלוג בהדיה הלכך אמרינן ליה אנן האי כתבא לא יתבינן ליה להאי דדלמא מכתב כתביה אבוה מיהב לא יתבה ליה ויהבתיה את לאיניש אחרינא וקא הדרת ביה אלא אי קושטא קא אמרת דיהב ליה אבוך זיל את השתא כתיב ליה שטרא אחרינא דאי נמי לא יתבה ליה אבוה וכתבתיה את לאיניש אחרינא לית בה פסידא דקמא ובתרא קמא זכי: ת"ר ימצא שובר בזמן שהאשה מודה יחזיר לבעל אין האשה מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה בזמן שהאשה מודה מיהת יחזיר לבעל וליחוש דלמא כתבה ליתן בניסן ולא נתנה עד תשרי ואזלה זבתה לכתובה בטובת הנאה מניסן עד תשרי ומפיק ליה לשובר דכתיב בניסן ואתא למטרף לקוחות שלא כדין אמר רבא

ומפיק לשובר. שכתב בניסן ויקדוש לשטרו של לוקח ויחזיק הצעל צקרקע

הא צבירא. שהיה שטר מתנת צריא דלא כתיב ציה דקדליז ורמי בערסיה ^א דדין שכותבין בשטרי מתנות שכיב מרע ^ב: **דבר מסדר הוא**. שיכול לחזור במתנתו אס' כתב שני שטרות השני זוכה שהרי חזר צו מראשון: אי **במתנת צריא יהבה** ניהליה. לההוא צתרא: לים ליה פסידא. צהאי שטרא דמהדרא ליה להאי: צבירא. כגון שהיה השטר זה הנמנא מתנת צריא שהוא זוכה לשטר המאוחר לו שאינו יכול לחזור במתנתו: דאי **יהבסיה לאיניש אחרינא** לים ליה פסידא. בשטרא דכתבת השמא דמאן דקדים שטריה זכה: ציה. שעדיין הוא קיים ואמר תנו לזה: **הא צבירא**. שמת מחליו וזה צנו אומר החזירנו: **דבר מסדר הוא**. ממתנה זו אס' חזר צו לאחר שילאו שני שטרות צב"ד יוכה האחרון: א"נ **יהבה**. שצ לאיניש אחרינא במתנת צריא: לים ליה פסידא. לההוא צתרא צהאי שטרא דמהדרינא ליה להאי: **כתבה איהו**. הכן: **דהוא קדיס**. שהא שטרו קודם לכיון דמת אציו מחליו זכה משנתנה לו: **ונפלוג צבירא**. אחלוק עמו בקנוניא זו: **קמא זכה**. מאחר ששני השטרות ילאו משמך הקודם זכה שמתנת צריא הס. והשתא דלוקימנא טעמא דלא יחזיר משום דלמא כתבה להאי ואמליך ולא יהבה ליה והדר כתבה לאיניש אחרינא ליכא למרמי אמתנות ולא תידוק מתני' גזי מתנות הא אמר תנו נותנין דכי נמי אמר תנו שייך למימר טעמא דלא יחזיר משום שאני אומר כמותין היו ונמלך עליהן שלא לתנן והדר כתבה לאיניש אחרינא וגזי דייתיקאות ע"כ אס' אמר תנו נותנין אס' הוא קיים דהא תלה מנא דידן טעמא משום שאני אומר נמלך עליהן שלא לתנן ואי נמי הכי הוה דנמלך השתא אס' אמר תנו נותנין דליכא למיחש למידי וה"ק מנא דייתיקי או מתנה לא יחזיר שאני אומר כ' והיכ' דאמר תנו [אין] שייך למימר לא יחזיר משום טעמא דשאני אומר כגון מתנת צריא או בשכיב מרע ומת וצריה קאמר תנו שמעי' ממתני' דלא יחזיר ולא דייקין האמר תנו נותנין והיכ' דלא שייך למימר שאני אומר כגון בשכיב מרע שלא מת מחליו דייקין האמר תנו דבטל שאני אומר הלכך נותנין: **מנא שובר**. שכתבה אשה לבעלה התקבלתי כתובתי ועודה תחתיו: ולא נפנה עד פשרי. והוא לא פרע עד תשרי: ואזלה. איהי בעודה תחתיו צין ניסן לתשרי: וצנתא לכתובה. ללאחר: צנוצם הנא. כלומר בזול לפי שנותן מעותיו בספק שאס' תמות היא יירשנה בעלה ויפסיד מי שלקחה ואס' ימות בעלה או יגרשנה יהיה לוקח במקומה ויגבה כתובתה ושצ לא היה לבעלה לפרוע לה הכתובה אלא ללוקח ושובר שנכתב בשמה אינו כלום: המיוחדת לכתובתה שלא כדין: ש"מ

הא צבירא. שהיה שטר מתנת צריא דלא כתיב ציה דקדליז ורמי בערסיה ^א דדין שכותבין בשטרי מתנות שכיב מרע ^ב: **דבר מסדר הוא**. שיכול לחזור במתנתו אס' כתב שני שטרות השני זוכה שהרי חזר צו מראשון: אי **במתנת צריא יהבה** ניהליה. לההוא צתרא: לים ליה פסידא. צהאי שטרא דמהדרא ליה להאי: צבירא. כגון שהיה השטר זה הנמנא מתנת צריא שהוא זוכה לשטר המאוחר לו שאינו יכול לחזור במתנתו: דאי **יהבסיה לאיניש אחרינא** לים ליה פסידא. בשטרא דכתבת השמא דמאן דקדים שטריה זכה: ציה. שעדיין הוא קיים ואמר תנו לזה: **הא צבירא**. שמת מחליו וזה צנו אומר החזירנו: **דבר מסדר הוא**. ממתנה זו אס' חזר צו לאחר שילאו שני שטרות צב"ד יוכה האחרון: א"נ **יהבה**. שצ לאיניש אחרינא במתנת צריא: לים ליה פסידא. לההוא צתרא צהאי שטרא דמהדרינא ליה להאי: **כתבה איהו**. הכן: **דהוא קדיס**. שהא שטרו קודם לכיון דמת אציו מחליו זכה משנתנה לו: **ונפלוג צבירא**. אחלוק עמו בקנוניא זו: **קמא זכה**. מאחר ששני השטרות ילאו משמך הקודם זכה שמתנת צריא הס. והשתא דלוקימנא טעמא דלא יחזיר משום דלמא כתבה להאי ואמליך ולא יהבה ליה והדר כתבה לאיניש אחרינא ליכא למרמי אמתנות ולא תידוק מתני' גזי מתנות הא אמר תנו נותנין דכי נמי אמר תנו שייך למימר טעמא דלא יחזיר משום שאני אומר כמותין היו ונמלך עליהן שלא לתנן והדר כתבה לאיניש אחרינא וגזי דייתיקאות ע"כ אס' אמר תנו נותנין אס' הוא קיים דהא תלה מנא דידן טעמא משום שאני אומר נמלך עליהן שלא לתנן ואי נמי הכי הוה דנמלך השתא אס' אמר תנו נותנין דליכא למיחש למידי וה"ק מנא דייתיקי או מתנה לא יחזיר שאני אומר כ' והיכ' דאמר תנו [אין] שייך למימר לא יחזיר משום טעמא דשאני אומר כגון מתנת צריא או בשכיב מרע ומת וצריה קאמר תנו שמעי' ממתני' דלא יחזיר ולא דייקין האמר תנו נותנין והיכ' דלא שייך למימר שאני אומר כגון בשכיב מרע שלא מת מחליו דייקין האמר תנו דבטל שאני אומר הלכך נותנין: **מנא שובר**. שכתבה אשה לבעלה התקבלתי כתובתי ועודה תחתיו: ולא נפנה עד פשרי. והוא לא פרע עד תשרי: ואזלה. איהי בעודה תחתיו צין ניסן לתשרי: וצנתא לכתובה. ללאחר: צנוצם הנא. כלומר בזול לפי שנותן מעותיו בספק שאס' תמות היא יירשנה בעלה ויפסיד מי שלקחה ואס' ימות בעלה או יגרשנה יהיה לוקח במקומה ויגבה כתובתה ושצ לא היה לבעלה לפרוע לה הכתובה אלא ללוקח ושובר שנכתב בשמה אינו כלום: המיוחדת לכתובתה שלא כדין: ש"מ

א) ס"א ולחול ולפוק מיניה דהאי וכן הוא ברא"ש. רש"י ט' (ב"ב קנג.).

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה הא צבירא וכו' בערסיה כדרך שכתבין: